

1924 гэм
жэнуэгүйм (октябрьим)
и 12 льандэр кылдоки

УЗЭККҮЭТМЭ — УЛЬЭШШИ

№17
(13879)

Черкес Жэку

2024 гъэ, гъатхэпэм (мартым) и 14, мацуэку

Распространяется по подписке

Газета учреждена Народным Собранием (Парламентом) и Правительством Карабаево-Черкесской Республики
Газетырын кылдызыгъырын Къэрэш-Черкес Республикасында и Ышкүбэз ЗэүшИмэр (Парламентыр) Правительствамэр

И уасэр соми 3-ш

Хабээф тхуэхуа эз гъатхэпэм (мартым) и 14-м альгуу дуней тетым дөгъэлтэлээ лъэпкүү, дыхэмхээ-
күэдэжкуу дызыгъэлэсэу, аин байдышын ѿыгъуу къыт-
кырхына дин андэлхуубээм и махуэць.

«Лъэпкүүм и бэр и пэрэш» — жишац пасэрэй. Ди
адыгэбзэр бэрэбэзэу, ди хабзи ди пси зэклупу, хамехэр
къыдхуупасэу, лъэпкүүр Тхъэм дигъэлэсэу!

Актыырэ лъэпкүүнүзээр Тхъэм къыдит ди бэр тху-
мажуу лъэпкүү дыкъызэтенэну!

Адыгэ Республиком и лыщыкъу тета Джарым Аслэйн и
иэпэ щэлбуу 2000 гъэм мэлыжыхы (апрель) мазэм и
10-м Унафа къыдаклауз щытана гъатхэпэм (мартым) и
14-р — адыгэбзэр адыгэ тхыбзэмра я Махуэу зэр-
гъэувамкэ.

Тегъэччинау а махуэр къыххынын ѿыгъуу хуэ-
хуар лъэпкүүм и узшлаклуу Бирсей Умар итгэххээзы-
ра, «Букварь черкесского языка» тхыльтыр 1853 гъэм
гъатхэпэм (мартым) и 14-м Тифлис къалам къызыры-
шидаклашар.

Ди хэгүэгум ѿыспе адыгэхэм ди гуфыгъуэ иным
щэтуу, 2005 гъэм гъатхэпэм (мартым) и 14-м Къэрэш-Черкес
Республикам и лыщыкъу тета Батдыев Мустэфа
иэпэ щидаза щытана иэпэ № 78-р, «Об учреждении дня
адыгского (черкесского) языка и писменности» Уна-
фэм. Иккя, абы иппк иту, а ильясмын ѿыгъэхъау, гъат-
хэпэм и 14-р — адыгэ тхыбзэм и Махуэу догъэлтэлээ.

Къэрал унафэм мыхуэдэу итш: «В целях популяри-
зации и содействия совершенствованию письменной
культуры и культуры речи на адыгском (черкесском)
языке, сохранения и развития адыгского (черкесского)
языка, приданания официального статуса Всемирному
Дню родного языка адыгов (черкесов)» жээу.

Хууэхуу

Адыгэбзэм махуэ хэх иэш — ар гъатхэпэм (мартым) и 14-м хэлтэтияауз догъэлтэлээ. Ноба дэхэн зы-
лъэпкүми и тхыбзээ илээц, абы и къеклүзкылам иткы-
дэри ешээ, и зуужыныгъем толажээ. Адыгэ тхыбзэми
тхыдхуух къызырзинидаа. Абы елжэ Ѣзныгъэлжээ
къызырахутамкэ, адьэхэм зэмэн жыжэхэм, Синд къэ-
ралыгъуэм и лъэххэнхэм, зэрагъэпшыжау тхыбзэ
ялжыллаш.. Пэжж, зэмэн къыхыкъа зауз — банз мухыж-
хэм ахуа адьгэхэм зы палтэктэ ѡшылхуул яла тхы-
бзэр. Ая, ноба лъэпкүм и Хасэм, бээж телажхэм: Ѣз-
нагыгъэлхэл, егъэджаклуухэм, гъасаклуухэм яхуээфээ
къамыгъанеу лъэпкүбээр — адьгэбзэр хъумэнин гу-
щэшхуу, мыйтуу, кварту инираххэл. Атээ, лъэпкүм и
бээр Ѣзшмэлтийхэм, и псери хэклайу пльытэ хуунуш.
Ар дэхэн адьгэхэм къызырзигуудгъэлжээниийн дыны-
глаш, доллар. Лъэпкүм и бээр ихумынин хуизэ
бгъэдыххээлээ:

И бэр флэдахэм — ар лъэпкъ узыншиш,

И бэр хуэлажжээ — ар лъэпкъ уахтыншиш.
Дунешхууэр зэфэтихуу эи бэр зытурултыну, зымыгъэ-
күэдүнүн лъэпкүү дигъэпсэу!

АСЛЫНХЭ Алий,
ДАХ-м и вице-президент,
КЧР-м и Адыгэ Хасэм и тхэмадэ

Ныдэльфыбзэр къыухумээ

Гъэтапэм республикэ гъээстэу «Адыгэ макъэр» къыздыкырар ильяси 101-рэх тхы-
гъэ. Зыныжь хахъорэ гъээстэм уахтэм и-
мамалыххээр къыздыкхээз итарих тхы-
дэ лъэкхуа. Ац тхыгъэ гъээстэгъонхэр
къидгъэханхэр, тиньдэльфыбзэр дгъонх-
жэньэр, гъээстэм джэхэр и пытгъяа хэд-
гъэхъонхы, гъээстеджхээм эзхыныгъээр
адетшыны, къыкхытвырэм нэмийкэу
сайтам, социальна хъульы нэхкүбхтэй
тадэлжэхъенир «Адыгэ макъэм» йүххэмэ
пшырьлэх ѿххахэхъа зыфэлтэлгъувжых.

Зээлэмэ азу хэзгээнүүхийн, 2024-рэ-
илюссыр түбүлгэгээ къодьеу Урысаем
ижурналистхэм Союз и Тхаматуу Влади-
мир Соловьевыр зыкъэхъяа йүххахъа
тхыльэу «Адыгэ макъэр» ильяси 100 эрэ-
хуучын яхы шылхыр журналистих имах-
хуу зарфэлжгъяа аяа редакции къы-
фагъяшьошагъэр къызэртүкэлжыгъэр.
АР-м и журналистих Союз итхаматуу
Бзэдхэжжыкъа Абрек ар къытитъяа
тыкъи лъэпкъ гъээстэм Урысаем ижурна-
листих им Союз къыбгъодокуу уась къы-

эрэфашыгъэр тигопаг.

Неп шынхырьлэх ѿххахъа зыфэлгъэу-
жыххар аяа ѿххахъа зыфэлгъэхъэр зэрэлж-
дэгъялтэрэм, къызэрдгъэгъуунэрэм ямы-
закъоу аць рирлэхъа журналистих ягъэ-
хъаэхын. Редактор шыкъыа Машлээко
Саид икүкъэхъыкъа къоджэ джакхэм
ащеджэр къэлэдхакхох эзүкъэгъуэр
адетшызы адьгэбзэм изэгъяашин фэш-
гъэхъэр, журналистих санахъаткэ къы-
хъаэхыхы зишионгъо ныжыкъицхэр къахэг-
гъэхъых. Ац фэдэу Төвцожэ районым, Пэ-
нэнхъякъуа, ыкы Тэххутымхъо районым,
Щынджыкъ зэлукъэгъуэр аяа зыххэхъа-
тгъяа. Ац ыкъ Шынджыкъ тургыт еджа-
тиу номеру 24-м икэлэдхакхоху Талъ-
къо Дамирэ Къушхъяа Альбинэр «Адыгэ
макъэр» къатхэхуа рагъяа.

Ахэр зыгъасэр къэлэгъэдхжэхъи ежж
къэлэдхакхох эзхынгъыгъа пытэ ажт-
шыгъяа, тываа атетэу зэдлэххэхъыгъэр
туяа. Ац ыкъ Шынджыкъ тургыт еджа-
тиу номеру 24-м икэлэдхакхоху Талъ-
къо Дамирэ Къушхъяа Альбинэр «Адыгэ
макъэр» къатхэхуа рагъяа.

Дызыхэт къэралыгъуэм тхыбзэ
игъэтаа 863 гъэм. Абы иуужкыэ
илээс 990-рэ дэкъыри, 1853 гъэм,
къыдаклауз адьгэбзэмээ тха яэ
тхыльыр. Араши, адэй тхыбзэхэм
еплъйтэм, адьгэ тхыбзээ къыкъуа
гъэзгъанэр къыхыкъ, аршхэхъэ
абы зыкъ игъалхахшаркын абы
и лъялгъатыр, игъемашац и

и ѿххахъа.

Адьгэбзэм зиуужын, зиуужын и ѿххахъа
и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

и зиуужын и ѿххахъа и зиуужын и ѿххахъа

